

'De Vuurtorenweiden' zijn een overblijfsel van de historische poldergraslanden van Heist en Ramskapelle. Ze maken een beweging geschiedenis door van achtereenvolgens veenvorming, afzetting van silt na zeedoorbraken (3de-4de eeuw), geleidelijke inpoldering vanaf de 11de eeuw en turfontginning (vanaf de 16de eeuw) tot in het begin van de 20ste eeuw). Hierdoor kregen deze microrelieftrekkers, lage weiden hun typische patroon met talrijke plassen en greppels. Toen in de 11de eeuw de techniek van de inpoldering werd ontwikkeld, legde men tussen uitkerke en Koudekerke (respectievelijk parochies ten zuiden van het huidige Blankenberge en Heist) de Eendijk aan. Van deze Eendijk dwarsst op heden nog een restant de lage weiden (zie plattegrondspan). De 'oude' vuurtoren werd in 1907 opgetrokken in Art Nouveau-stijl. Als een van de eerste hoogbouwconstructies in gewapend beton in België is het nu een beschermd monument, en vormt het een functioneel geheel met de meer zeewaarts gelegen lichtpoststand.

SITUERING

- 1 Fonteinjes
  - 2 Baai van Heist
  - 3 Sashul
  - 4 Vuurtorenweiden
  - 5 Kleiputen van Heist
  - 6 Palingpotweiden
  - 7 Willemspark
  - 8 Park 58
  - 9 Golfterrein (Brabantse Panne)
- 10 Blinkaartbos
11 Binnenduinen van de oud Hazegraspolder
12 Zwinbosjes
13 Zwin
14 Dievegat
15 Reygaertsvliet (De Vrede)
16 Verdronken zwarte polder

DUIN- EN ANDERE NATUURGEBIEDEN TUSSEN BLANKENBERGE EN BRESKENS

Welkom
IN HET NATUURDOMEIN
DE SASHUL
EN DE
VUURTORENWEIDEN

fotos: Michiel Decker - Jean-Louis Herrier

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
afdeling Natuur

Het natuurdomein is vrij toegankelijk op de wandelpaden. Er loopt ook een wandelpad door de begrazingseenheid. De bezoekers worden vriendelijk verzocht de pony's niet aan de grasland zijn steeds goed te observeren vanuit de permanent toegankelijke vogelkijkhut.

- PLUK OF BESCHADIG GEEN PLANTEN
- VERSTOOR GEEN DIEREN
- RAAK PONY'S, RUIDEREN EN PAARDEN NIET AAN EN VOEDER ZE NIET
- BLUF OP DE PADEN
- MAAK GEEN VUUR
- LAAT GEEN AFVAL ACHTER
- GRAAF GEEN PUTTEN
- HONDEN AAN DE LEIBAND
- RESPECTEER DE STILTE
- GEMOTRISSEERD VERKEER IS NIET TOEGELATEN

Het natuurdomein wordt door AMINAL, afdeling Natuur beheerd overeenkomstig de Vlaamse en Europese wetgeving op het natuurbeschermingsgebied. De belangrijkste toegangsbeperkingen zijn aangegeven bij de ingangen tot het domein. De planten- en dierenwereld in het natuurdomein 'De Sashul en Vuurtorenweiden' is heel erg kwetsbaar. Om deze waarden te beschermen, vragen we de bezoekers zich te houden aan de gedragsregels:

VOORSCHRIFTEN

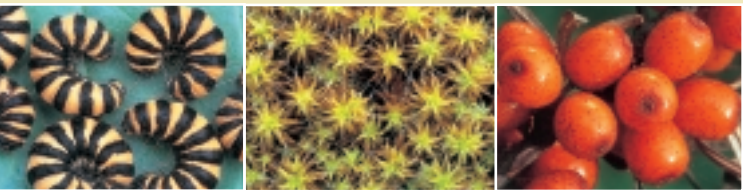
Toen eind de jaren 1970 de weiden tussen de Heistbaan en 't Sas van Heist (de monding van de Leopold- en Schipdonkkanalen) - ondanks hun toenmalige gewestplaanbestemming - over ruim twee derde van hun oppervlakte 'buffergebied' - opgehoogd werden met strand- en zezand, was de basis gelegd voor het ontstaan van 'De Sashul'. Nagenoeg de gehele oppervlakte bezaaide men met gebroken kalksteen-putten, om het te kunnen gebruiken als goeddeuranageestation. Het grootste gedeelte van het opgespoten terrein werd Slechts een 14 ha groot gedeelte van het opgespoten terrein kreeg de bestemming 'N': natuurgebied. Dit gebied werd door de afdeling Natuur in beheer genomen als natuurdomein onder de naam 'De Sashul'. Hierin slaat 'Sas' op 't Sas van Heist', terwijl 'hul' staat voor heuvel.

MEER INLICHTINGEN

Koen Maréchal, Natuurwachter
GSM: (0479) 89 01 05

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
AFDELING NATUUR
Cel Kustzone
Zandstraat 255
8200 Sint-Andries (Brugge)
tel.: (050) 45 41 76
fax: (050) 45 41 75

De afdeling Natuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap staat in voor de voorbereiding en de uitvoering van het Vlaamse natuurbeleid en voor het beheer van de natuurreservaten die in eigendom zijn van het Vlaamse Gewest. De afdeling Natuur zorgt ook voor financiële ondersteuning bij de aankoop en het beheer van natuurterreinen door de erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

Rupsen St. Jacobsvlinder Duinsterretje Duindoorn

Als broedgebied scoren 'De Vuurtorenweiden' en het Barmse vaartje goed bij o.a. *Wateral, Waterhoen, Meerkoet, Wilde eend, Slobeend, Grauwe gans, Rietgans, Kleine karekiet, Rietzanger en Blauwborst*, alsook sinds 2001 bij de exotische *Canadese gans*. Tijdens het winterhalfjaar en de trekperiodes worden de plassen en vochtige weiden rond de oude vuurtoren opgezocht door vrij veel watervogels, waaronder *Slobeend, Winter-eend, Slobeend, Grauwe gans, Rietgans, Kleine karekiet, Rietzanger en Blauwborst*, alsook sinds 2001 bij de exotische *Canadese gans*.

FAUNA

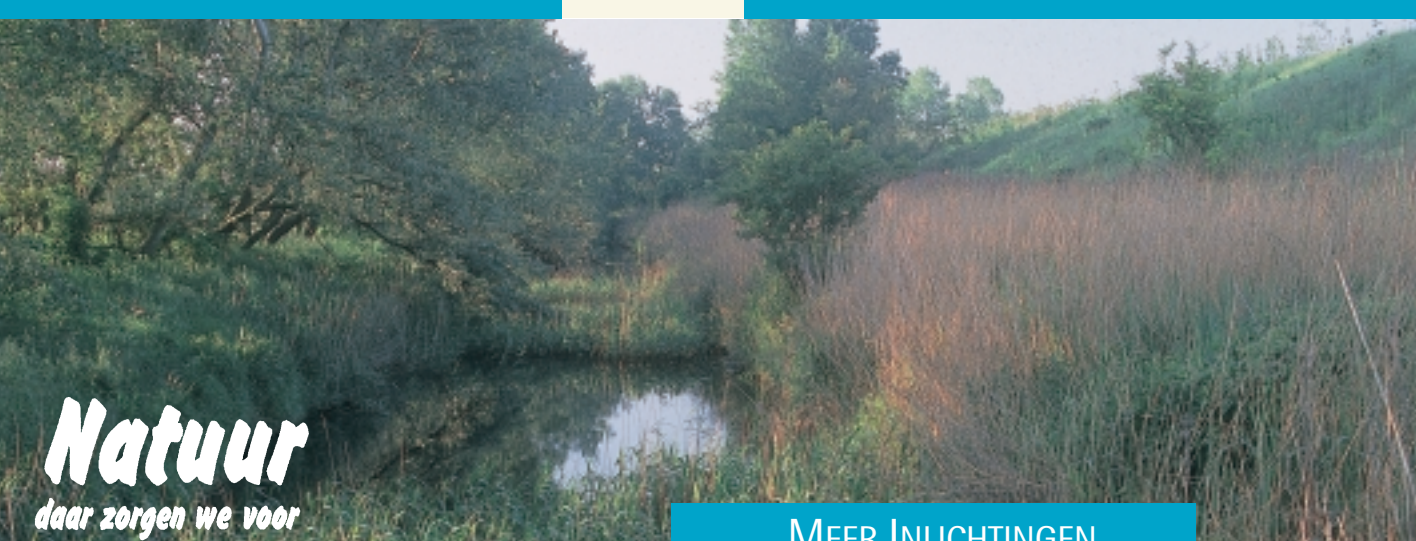
Vuurtorenweiden

'De Vuurtorenweiden' hebben hun soortenrijkdom vooral te danken aan de kleine hoogtevverschillen en bijgevolg geleidelijke overgangen van nat naar droog. De plassen kleuren in het voorjaar wit door de bloei van de *Wateranonekels* en tijdsig *Kroosvarenfic*. De plassen zijn omzoomd door moeras-ruigten met o.a. *Riet, Lisdode, Gewone waterbies, Waterereprijs, Watermunt, Heelblaadjes, Hartig wilgenroosje, Grote waterwegbree* en *Groot moerasscherm*. In door het vee meer kortgegrazen depressies staat onder andere de buiten vertonen nog mooie poldergraslandjes met o.a. *Kamgras en Veldgras*.

IN DE VUURTORENWEIDEN

NATUURDOMEIN SASHUL EN VUURTORENWEIDEN

Natuur
daar zorgen we voor

DE SASHUL: EEN KUNSTMATIG KALKRIJK DUINLANDSCHAP

De opgespoten bodem van 'De Sashul' bestaat voornamelijk uit schelpen- en dus kalkrijk zand. Het, weliswaar kunstmatig, fysisch milieu van 'De Sashul' vertoont bijgevolg veel gelijkenis met het natuurlijk fysisch milieu van de jonge, kalkrijke kustduinen. Dit komt duidelijk tot uiting in de begroeiing. De ondiepe depressies, die tijdens winter en lente meestal blank staan maar tijdens de latere zomer droog vallen, herbergen pioniervegetaties die in vochtige duinvalleien thuishoren. Zo kun je er o.a. *Sierlijke vetmuur, Fraai duizendguldenkruid* en *Waterpunge* aantreffen, alsook soorten die herinneren aan de zoute oorsprong van het opgespoten zand: *Zeevetmuur, Aardbeiklaver, Hertshoornweegbree* en *Zeeaster*. De matig tot zeer droge ruggtjes zijn bedekt met duingraslandvegetaties van o.a. *Kandelaartje, Scheve hoornbloem, Kleine leeuwetand, Duinlangbaardgras, Knolbeemdgras, Gewone rolklaver, Scherpe fijnstraal, Ruwe klaver* en *Blauw walstro*. Deze matig vochtige tot droge duingraslandjes bezitten ook al een aardige paddenstoelenflora met o.a. verscheidene soorten fel gekleurde *wasplaten*. Een buitenbeentje is het *Kaal breukkruid*, een kalkminnend plantje dat

Kaal breukkruid Slangenkruid

NATUURDOMEIN SASHUL EN DE VUURTORENWEIDEN

Bijenorchis

Rietorchis

wellicht met het kalksteenpuin vanuit de Waalse steengroeven werd ingevoerd en waarvan 'De Sashul' en de oude spoorwegberm tussen Heist en Zeebrugge totnogtoe de enige groeiplaats aan de Vlaamse kust vormen. Het opvallendst in de droge duingraslandjes zijn de forsere kalkminnende ruigtekruiden *Slangenkruid*, *Jacobskruid*, *Gewone en Kleine teunisbloem*. Langs de dijkbermen staat de voor kalkrijke bodems kenmerkende *Bijenorchis* en *Wilde kaardebol*. Bij de inrichting als natuurdomein werden ook duintjes aangelegd en beplant met *Helm*. Aan de voet van 'De Sashul', langs het Barnse Vaartje, kwelt het kalk- en ijzerrijke grondwater vanuit het zandlichaam op. In deze natte kwelzone staat een belangrijke populatie *Rietorchis*. Op het plateau van 'De Sashul' ontspruiten spontaan *Duindoorn*- en *wilgenstruwelen*.

Kleine plevier

Kievit

Watersnip

FAUNA

'De Sashul' geeft tijdens de wintermaanden een eerder desolate aanblik. Door de stenige zandbodem zijn de plassen hier dan immers te voedselarm om veel watervogels en steltlopers aan te trekken. Niettemin pleistert hier dan vaak het onopvallende *Bokje*, terwijl zijn veel forsere neef, de *Houtsnip*, rust in de struwelen en bosjes. Vanaf de vroege lente tot midden de zomer kennen de ondiepe plassen en omringende kort grazige open terreinen een uitbarsting van insectenleven dat op zijn beurt heel wat vogels aantrekt. De keienstrandjes zijn dan erg in trek bij *Kleine plevier* en *Witte kwikstaart*, terwijl de kort begroeide oevers en ondiepe plassen een aantrekkingspool vormen voor de weidevogel *Kievit*, de kustvogelsoorten *Scholekster* en *Tureluur* en de watervogels *Wilde eend* en *Meerkoet*. Daarnaast houden meeuwen ervan zich te komen poetsen in de talrijke plassen. Met wat geluk kun je er naast de algemene soorten *Kokmeeuw*, *Zilvermeeuw* en *Kleine mantelmeeuw*, ook wel de schaarsere

LEGENDE

- Wandel- en fietspad
- Wandelpad
- Avontuurlijk pad
- Hoofdweg
- Weg
- Grens domein
- Veeraster
- Spoorweg
- Tramlijn
- Taluds

- i Ingang/informatie
- P Parkeergelegenheid
- o Observatiehut
- o Vuurtoren en lichtopstand
- o Zitbank

- water
- struweel/bos
- dijkbegroeiing
- bebouwd gebied
- duingrasland
- tijdelijke plas
- rietmoeras
- grasland met plassen
- akkerland
- helmduinen
- hooiland

Zwartkopmeeuw waarnemen. Maar ook de *Duindoorn*- en *wilgenstruwelen* zijn in trek. Hier broeden o.a. *Zomertortel*, *Kneu*, *Roodborsttapuit*, *Nachtegaal*, *Grasmus*, *Fitis*, *Sprinkhaanzanger*, *Bosrietzanger* en *Spotvogel*. In de duinrietruigten broedt steeds vaker de *Graszanger*, een oorspronkelijk zuidelijke soort. Tenslotte is ook de *Patrijs* een vaste broedvogelsoort van 'De Sashul'.

Doordat 'De Sashul' op de belangrijke kustvogelroute ligt, vormen zijn struwelen en bosjes tijdens de voor- en najaars-trek ideale rustplaatsen voor heel wat zangertjes. In de struwelen en bosjes worden dan regelmatig *Bonte vliegenvanger*, *Vuurgoudhaantje* en zelfs *Draaihals* waargenomen, terwijl de open terreinen het bezoek krijgen van kleine lijsterachtigen zoals *Tapuit* en *Paap*.

Op 'De Sashul' gedijt nog een vitale populatie van het *Konijn*, die een aardige bijdrage levert aan het kort houden van de graslanden. Ook zijn natuurlijke vijand, de *Wezel*, is hier van de partij. Reeds aangetroffen amfibieënsoorten in het Barnse vaartje, de plassen van 'De Vuurtorenweiden' en 'De Sashul' zijn *Gewone pad*, *Bruine kikker*, *Groene kikker* en *Kleine watersalamander*.

Konijn

Shetlandpony

BEHEER

Tijdens het winterhalfjaar 1999-2000 richtte de AMINAL-afdeling Natuur het voormalig goederenrangeerstation in als het natuurdomein 'De Sashul'. Overblijfselen van het gebruik als industrieterrein en gesluitstort afval werden verwijderd, poelen uitgediept en reliëf toegevoegd in de vorm van uit zeezand aangelegde *Helmduintjes*. Daarnaast zorgde de beheerder voor de inrichting van wandelpaden in kleischelpen, een vogelkijkhut en zitbankjes. De voorheen aangeplante exotische *Witte abelen*, die door hun worteluitlopers een bedreiging vormen voor de waardevolle spontane vegetaties, werden verwijderd en nieuwe struwelen en bosjes bestaande uit inheemse struik- en boomsoorten aangeplant. Sindsdien houden Shetlandpony's het grootste gedeelte van 'De Sashul' door begrazing open. Deze pony is afkomstig van de noordelijk gelegen Shetlandeilanden en bijgevolg aangepast aan ruwe klimaatomstandigheden en een schraal dieet. Het plaatselijk open houden van het landschap is van essentieel belang voor verscheidene broedvogelsoorten zoals o.a. *Kleine Plevier*, *Kievit*, *Scholekster* en *Tureluur* en voor de instandhouding van de soortenrijke duinvegetaties. De graslanden buiten de begrazingseenheid en de hooilandjes worden regelmatig gemaaid. Ook de zich met worteluitlopers voortplantende *Duindoorn* moet jaarlijks door kap- en maai-beurten ingeperkt worden.

'De Vuurtorenweiden' worden onderworpen aan extensieve begrazing door runderen en paarden.